
REFORMA AGRARĂ ȘI ÎNCEPUTUL PROCESULUI DE COLECTIVIZARE ÎN JUDEȚUL/RAIONUL TECUCI - ETAPE ALE INSTAURĂRII ȘI CONSOLIDĂRII REGIMULUI COMUNIST

Daniel DOJAN*

Agricultural reform and the beginning of the collectivization process in Tecuci county / district - stages of the establishment and consolidation of the communist regime

Abstract

The agrarian problem was a constant in the history of Romania, and it was exploited to the full by the communist regime established on March 6, 1945. The class struggle was for the Romanian village a struggle to purge all opponents of the regime. Tecuci County had about 170,000 inhabitants in 1945 and the main occupation was agriculture. In order to divide the lands of the peasants, the local authorities abusively deprived the great philanthropists of the county of all goods, families like: Cincu, Sachelarie, Demetriade, Giurgea, etc. Many of the former owners were convicted by the communist judiciary or forced to emigrate. The population of the county was facing a serious food crisis. The beginning of the process of collectivization of agriculture was negatively perceived by the population of the county, peasant riots took place which were violently repressed by the regime with the involvement of Security Forces who used heavy weapons to impose socialist order. Tecuci County was a positive example through its resistance to collectivization but also a negative example through the atrocities committed the local communist authorities.

Cuvinte cheie: colectivizare, reformă agrară, revoltă, represiune.

Keywords: collectivization, agrarian reform, revolt, repression.

Situația mediului rural din România la finele Marelui Război (1914 - 1918), era una stringentă, pentru noul stat unitar și pentru societatea interbelică. Lipsa unor reforme substanțiale, aveau să creeze mari dezordini în rândul populației din cauza structurii unei societăți multietnice, ce intra în noua epocă cu traume profunde din perioada războiului. Puterea politică de la București a luat măsuri legislative, între 1920 și 1921, astfel au fost adoptate mai multe reforme agrare pentru diferitele regiuni ale țării. În urma acestor măsuri, au fost expropriate în jur de 6 milioane de hectare¹. Pe baza raporturilor de împrumut a evoluat, în această perioadă, producția agricolă a țării, contribuind la dezvoltarea economică în perioada interbelică².

* Arhivist, Muzeul de Istorie „Teodor Cincu” Tecuci.

¹ Ioan Scurtu (coord.), *Istoria Românilor*, Vol. VIII, , Editura Enciclopedică, București, 2003, p. 104.

² *Ibidem*, p. 108.

În județul Tecuci în urma reformei agrare din 1922 - 1924, au fost date în proprietate țăranilor între 3 și 5 ha de pământ agricol, ca urmare a participării ostașilor în Primul Război Mondial³.

În aceeași perioadă, sistemul cooperativelor agricole de tip capitalist, a fost introdus ca o necesitate după anul 1907; micile proprietăți se uneau, punând în comun suprafețe substanțiale de pământ, pentru a executa muncile agricole și a beneficia de un produs ce ulterior, aducea un venit familiei rurale. Aplicarea acestor sisteme de producție în agricultură, se deosebeau drastic de colectivizarea socialistă prin faptul că nu avea un caracter forțat⁴.

Pentru comuniști, situația țăranimii era una „gravă” și trebuia schimbată. Ei nu acceptau nici forma statului național - unitar, considerându-l un stat „imperialist” (Dan Cătănuș) și nici realitățile societății interbelice. Ideologia comunistă putea fi sintetizată conform teoreticienilor săi Karl Marx și Friedrich Engels la un principiu simplu: desființarea proprietății private⁵. De asemenea, țăranii erau priviți prin prisma ideologiei, neținându-se cont de tradițiile lor, de relațiile sociale sau de mentalități; toți erau încadrați în tipare: astfel, elementul ce definea apartenența a devenit orientarea politică (membru al Partidului Comunist) și clasa socială⁶. Din acest punct de vedere, au fost delimitate taberele: cine era de partea comuniștilor și cei care reprezentau „*dușmanii poporului*”, iar reforma agrară din anul 1945 va sintetiza clar aceste aspecte ideologice și politice.

Reforma agrară - 1945

Una dintre primele măsuri ale guvernului condus de Petru Groza, a fost implementarea „Reformei Agrare”, un act de „dreptate socială” așa cum îl defineau comuniștii. De fapt, era o copie a primelor două decrete adoptate de guvernul bolșevic instaurat în Rusia în 1917, decretul pentru „Pace și Pământ”. Comuniștii trebuiau să atragă de partea lor marea masă a populației, țăranimea, pentru a-și consolida capitalul electoral⁷. Scopul acestui demers era unul electoral, reprezentând un prim pas al colectivizării. În situația post - belică, cetățenii români de etnie germană urmau a fi deportați în Uniunea Sovietică, aproximativ 70.000, planificându-se ca aceștia să fie deposedați de pământ în favoarea țăranimii sărace⁸.

Legea nr. 187 din 23 martie 1945, prevedea exproprierea pământurilor:

„*Exproprierea*

Art. 3. - În scopul îndeplinirii reformei agrare, trec asupra Statului pentru a fi împărțite plugarilor îndreptățiți la împrumut și pentru a constitui rezervele prevăzute la art. 2, pct. C și D, următoarele bunuri agricole cu inventarul viu și mort afectat lor;

³ Lazăr Gheorghe (coord.), *Monografia Orașului Tecuci*, Ed. „Geneze”, 1999, p. 229.

⁴ Petrica Daniel, *Lupta împotriva procesului de colectivizare în județul Galați*, Editura Lumen, 2010, p. 29.

⁵ Gail Kligman, Katherine Verdery, traducere Justina Bandoi, *Țăranii sub asediu - colectivizarea agriculturii în România (1949 - 1962)*, Editura Polirom, 2015, p. 22.

⁶ *Ibidem*, p. 102.

⁷ *Ibidem*, p. 117.

⁸ *Ibidem*.

a) Pământurile și proprietățile agrare de orice fel aparținând cetățenilor germani și cetățeni români, persoane fizice sau juridice, de naționalitate (origine etnică) germană, care au colaborat cu Germania hitleristă.

b) Pământurile și alte proprietăți ale criminalilor de război și ale celor vinovați de dezastrul țării;

c) Pământurile celor care s-au refugiat în țările cu care România este în stare de război ori s-au refugiat în străinătate după data de 23 August 1944;

d) Terenurile și toate bunurile agricole ale absenteiștilor;

e) Terenurile a celor care în ultimii șapte ani consecutivi nu și-au cultivat pământurile în regie proprie, cu excepția loturilor până la 10 ha;

f) Bunurile agricole de orice fel ale cetățenilor români care s-au înscris voluntari pentru a lupta împotriva Națiunilor Unite;

g) Bunurile de mână moartă.

h) Prisosul terenurilor agricole constituind proprietăți ale persoanelor fizice care depășesc suprafața de 50 ha, și anume: pământul arabil, livezile, fânețele, bălțile și iazurile artificiale, fie că servesc sau nu pentru pescuit, mlaștinile și terenurile inundabile”⁹.

Au fost astfel expropriate 1.443.911 ha de la 143.219 proprietari, distribuind din aceste confiscări 1.057.674 ha la 726.129 de țărani, care aveau proprietăți agricole sub 5 ha. Din această suprafață 387.565 ha au fost păstrate de stat pentru a înființa Gospodării Agricole de Stat¹⁰. Mărirea proprietății statului a continuat în 1948 când alte 940.000 de ha au fost rechiziționate de la instituții precum biserici, școli și mari proprietari de teren definiți ca „*dușmani ai poporului*”¹¹.

Municipiul Tecuci în anul 1945, se afla într-o situație economică destul de dificilă pe teritoriul județului, după cum se scria într-o notă informativă din 28 februarie 1945: „[...] se simțea o lipsă cumplită a articolelor de primă necesitate[...]”¹². Deși, în perioada interbelică exista în Tecuci o economie diversificată, menționez aici doar câteva bănci, societăți de asigurare și întreprinderi locale: bănci - Banca Agricolă, Banca Comercială, Banca Sindicatului Agricol, etc., societăți de asigurare - Agricole, Dacia Română, Națională etc., depozitele lui Nestor Cincu (producție de beton armat) și altele¹³.

Reforma agrară în județul Tecuci

Datele privind aplicarea reformei agrare în Județul Tecuci sunt menționate în mai multe surse. Desigur, sursele primare consultate în vederea elaborării prezentului studiu, sunt cele oferite de Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Galați, dar există și în

⁹ Legea nr. 187 din 23 martie 1945, http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.http_act_text?id=1569, (accesat la data de 14.06. 2020)

¹⁰ Gail Kligman, Katherine Verdery, *op.cit.*, p. 117.

¹¹ *Ibidem*.

¹² Papacostea Șerban (coord.), *6 martie 1945 - Începutul comunizării României*, volum colectiv, Editura Enciclopedică, București, 1995, p. 313.

¹³ Lazăr Gheorghe (coord.), *op.cit.*, pp. 242 - 243.

bibliografia din perioada regimului comunist date despre județul Tecuci. În documentele S.J.A.N. Galați, sunt expuse procesele verbale ale implementării acestora, normele legislative și detaliate bunurile mobile și imobile confiscate de la așa-numiți „moșieri”. În datele expuse în diferitele monografii și analize asupra istoriei locale din perioada comunistă este prezentată o imagine generală a evenimentelor de atunci, în stilul caracteristic propagandei comuniste, cifre și statistici. Prima sursă care menționează evenimentele din 1945 este o lucrare ai căror autori nu sunt menționați, redactată în forma unui raport¹⁴ către autoritățile din acea perioadă „*Monografia Raionului Tecuci*” din anul 1964 și 1965, prezentă în arhiva Muzeului de Istorie „Teodor Cincu” Tecuci. În această sursă este specificat: „*Prin reforma agrară din martie 1945, moșierii Anton Cincu, Giurgea¹⁵, Dimitriade, Emil Constantinescu, C. Vidrașcu, Nichi Cristovelsoni* (n.n. a fost păstrat textul original cu greșelile de rigoare, menționez că este vorba despre Chrisovelsoni și Demetriade), *Ștefan Moise, Petre Moise, au fost expropriați iar moșiile lor au fost împărțite țăranimii fără pământ sau cu pământ puțin, fiind lichidată pentru totdeauna exploatarea moșierească*”¹⁶. Toate aceste exproprieri le voi detalia pe parcursul studiului făcând referire la documentele din arhive.

Conform unei alte surse, volumul „*Județul Galați pe scara timpului*” ai cărei autori sunt Ion Brezean și N. G. Munteanu din anul 1972, se face referire la faptul că: „*în județul Tecuci au fost expropriați 126 de moșieri [...] suprafața expropriată fiind de 11.543 ha. [...] Au fost împroprietăriți 13.769 de țărani*”¹⁷.

Puterea politică locală a județului Tecuci era reprezentată de: prefectii Constantin Bulboacă (1945 - mai 1946), Zaharia Doniga (iulie 1946 - 1948), Gheorghe Gavrilescu (1949 - 1950), liderul organizației județene P.C.R. Tecuci - Teodor Nicolau, liderul organizației județene Frontul Plugarilor Tecuci, N. Hodoroșea, liderul organizației județene a Partidului Național Popular, Tecuci - Ionel Alexandrescu, liderul organizației județene a Partidului Național Liberal „Ghe. Tătărăscu”, Tecuci - Gh. Țănuș, liderul organizației județene a Partidului Național Țărănesc „Anton Alexandrescu” Tecuci - Emil Hâncu, liderul organizației județene a Partidului Social Democrat Tecuci - N. Popescu, Comisia Locală Sindicală Tecuci - B. Ciobanu, cu toții constituind Frontul Național Democrat în județul Tecuci¹⁸. Blocul Partidelor Democratice obține în alegerile falsificate din noiembrie 1946, conform rezultatelor oficiale 78,16% din voturi ceea ce însemna un total de 56.000 de alegători din 71.656¹⁹.

Aceștia vor pune în aplicare legea reformei agrare conform indicațiilor primite de la autoritățile centrale, ce recomandau ca operațiunile de confiscare a proprietăților

¹⁴ Între 1958 și 1975 au fost realizate diferite lucrări, definite ca monografice de către învățători sau profesori, legate de cartierele municipiului Tecuci și mai apoi de raion, în *Monografia Raionului Tecuci* din 1964 și completată în 1965, nu sunt menționați autorii, dar în *Monografia cartierului Nicolae Bălcescu* din anul 1975 sunt menționați ca autori învățătorul Emil Hâncu și prof. F. Agavriloei, iar în *Monografia suburbiei Cernicari* din anul 1958 este menționat ca autor învățătorul Popescu Nicolae. Este probabil ca autorii acestei monografii a raionului Tecuci să fie aceiași autori membri ai corpului didactic din Tecuci.

¹⁵ Vezi Gh. Jurgea - Negriștești, *Troica amintirilor sub patru regi*, Editura Polirom, București, 2014.

¹⁶ *Monografia Raionului Tecuci*, Tecuci, 1964, p. 10.

¹⁷ Ion Brezeanu, N.G. Munteanu, *Județul Galați pe scara timpului*, Editat de Comitetul județean de partid al P.C.R. Galați, 1972, p. 196.

¹⁸ S.J.A.N. Galați, Fond Prefectura Județului Tecuci, Dosar, 41/1946, f. 54.

¹⁹ *Monografia Raionului Tecuci*, Tecuci, 1964, p. 20.

să fie făcute simultan în baza unor tabele bine întocmite, cu moșierii ce urmau a fi expropriati. Se menționa faptul că trebuie realizate echipe de muncitori din fabrici și uzine care să păzească bunurile confiscate. O atenție sporită trebuia îndreptată către gospodăriile ce au în administrare conace²⁰.

În orașul Tecuci, în 1945, au fost expropriate: moșia lui Constantin Sachelarie²¹ de unde s-au naționalizat 30 ha de pământ arabil, un conac la Rotunda lângă Tecuci și două clădiri în oraș, magazinul „Dunărea” și o clădire unde își avea deja sediul Asociația Română pentru legături cu Uniunea Sovietică, prescurtat A.R.L.U.S.²². Constantin Sachelarie, împreună cu soția sa și fiica Ivona Sachelarie au fost evacuați și trimiși de la stația Frunzeasca către Focșani de către „tovarășul” Matei Petre²³. În documentele publicate de către Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoriei Exilului Românesc - Biblioteca Represiunii, rezultă din fișa matricolă penală nr. 423 emisă de către Penitenciarul Galați în data 26 iunie 1950, că Aurel Sachelarie²⁴, născut la 20 ianuarie 1926, în Tecuci, fiul al lui Costică și Marandei Sachelarie, domiciliat în str. Cuza-Vodă nr. 70, Tecuci, de profesie funcționar, catalogat *legionar*, a fost condamnat la doi ani de detenție pentru că ar fi făcut parte *dintr-o organizație subversivă*, conform deciziei Tribunalului Galați nr. 143/1950²⁵. Pe lângă această familie au mai fost expropriate în Tecuci mai multe familii: Demetriade, Virgil Mironescu, General Ionescu (și / sau Ionașcu conform sursele analizate) dar și Cincu (a căror proprietăți se aflau și în orașul Tecuci)²⁶.

În comuna Munteni, a fost expropriată de către o comisie formată din primarul Tecuciului, Ghiță Marin, membrii de partid Gigloman, Lungu, Solovanov, Mircea Vlad,

²⁰ S.J.A.N. Galați, Fond Comitetul Județean P.M.R. Tecuci, Dosar 59/1949, f. 6.

²¹ A fost proprietar al mai multor imobile din Tecuci, printre care Farmacia sa deschisă la 17 martie 1921, aflată pe Str. Ștefan cel Mare din Tecuci, colț cu strada Cuza-Vodă. Ulterior a fost deschis în incinta fostei farmacii magazinul „Dunărea”. (Ștefan Andronache, *Tecuci și împrejurimile sale - ghid*, Editura Grapho Press, Tecuci, 2016, p. 187).

²² În cotidianul „Brazda Nouă” din 27 februarie 1945, An II, nr. 14, p. 1 se specifică detalii de înființare a Filialei A.R.L.U.S. Tecuci: *Filiala Tecuci, care a luat naștere în seara zilei de 22 ianuarie 1945 [...] în saloanele școlii primare nr. 1 Fete [...] Toți sunt o mare familie. La această adunare au luat parte următorii: Constantin Georgescu Președintele Tribunalului, Iulian Vasiliu procuror, Petre Croitoru avocat și prefect, Virgil Mironescu avocat, Halpern I. avocat, Șaraga I. avocat, D. Sbârnea avocat fost prefect, Vasiliică Gheorghiu avocat, Gh. Bosie farmacist, Dr. Savel Cârlan, Dr. Vladimir Coropceanu, Dr. Seiman, Dr. Moscovici, Dr. Georgeta Popescu-Corod, SubLocotenent pandur Călin Lupașcu, C. Cristescu director banca națională, Ghe. Udrea, Teodor Măxineanu, Teodor Ivăneanu inginer, Alex. Florea inginer tehnic, I. Alexandrescu primar, prof. C. Scuratovski, prof. Corneliu Iancovici, prof. Alexe Allsinski, prof. Gh. Boureanu, V. Galan, înv. Agripina V. Galan, înv. Ecaterina Popescu, înv. Emil Hâncu, înv. Jenică Popescu, înv. D. Cârjovete, înv. Anton Ursulescu contabil, N. Ciobotariu înv. Nicu Popovici înv., Aristotel Tiron agronom președinte Frontul Plugarilor, D.Mănăstirski funcționare prefectură, Ulise Meran judecător, Sgherea Gh. înv., D-na A. Sgherea înv. Adunarea generală a dat următoarele însărcinări: V.D. Galan-Ursa Președinte, Dr. Savel Cârlan vicepreședinte, Dr. Moscovici secretar de ședință, Jenică Popescu casier, Alex. Alexinschi bibliotecar, P. Croitoru, C. Cristescu și Alex. Florea cenzori [...]*.

²³ S.J.A.N. Galați, Fondul Prefectura Județului Tecuci, Dosar, 41/1946, f. 67.

²⁴ Este posibil să fie fiul lui Constantin Sachelarie, deoarece în fișa matricolă penală este menționat că tatăl avea profesia de negustor, deși numele tatălui este trecut drept Costică - diminutiv de la Constantin, iar numărul domiciliului ar putea fi proprietatea lui Constantin Sachelarie.

²⁵ I.C.C.M.E.R., Biblioteca Represiunii, Fișă matricolă penală nr. 423/26.06.1950 Penitenciar Galați.

²⁶ S.J.A.N. Galați, Fond Comitetul Județean P.M.R. Tecuci, Dosar 59/1949, f. 47.

în prezența a 8 milițieni²⁷, moșia lui Anton Cincu²⁸, în fapt vila tatălui său, Nestor Cincu, fiul marelui filantrop Anton Cincu și fratele lui Teodor Cincu - donatorul actualei clădiri a Muzeului de Istorie „Teodor Cincu”²⁹. Nestor Cincu fusese lider al organizației locale a Partidului Conservator - Democrat condus la nivel național de Take Ionescu. Nestor Cincu a fost deputat de Tecuci, ales la alegerile din februarie 1914, în colegiul II³⁰. Administratorul clădirii de la Țigănești era Culluri, conform documentelor, posibil Aristide Culluri³¹, deși se menționează că în momentul rechiziționării acesta nu era prezent fiind plecat la București³². Pe lângă această proprietate, au mai fost confiscate 9 ha de vie cu viță nobilă în comuna Nicorești³³.

Poliția Orașului Tecuci - Biroul Siguranței, informa despre starea de spirit a populației a tuturor claselor sociale: populația era nemulțumită față de măsurile guvernului contra „speculei”, fiind vorba despre comerț și pentru faptul că în perioada Crăciunului din 1945 nu a fost împărțit zahăr populației. Țăranii erau primii, care din cauza prețurilor foarte mici ale produselor agricole erau afectați și refuzau să vândă. Muncitorii, în mare parte angajații stației C.F.R. Tecuci, la rândul lor erau nemulțumiți din cauza lipsei de alimente și a salariilor mici, astfel 32 dintre aceștia înaintându-și demisia³⁴. Într-o altă notă informativă a prefectului se menționa că: „se manifestă în general îngrijorarea alimentării cu cele mai indispensabile articole de strictă necesitate”³⁵. Subprefectul Gh. Gavrilesco informa prefectura județului Tecuci în februarie 1946, că locuitorii din nordul județului Tecuci, plășile Stănișești, Podul Turcului și Homocea „sunt majoritatea înfometată”. Lipseau zahărul, grâul, porumbul, furajele iar lipsa medicamentelor a determinat izbucnirea epidemiilor de gripă și tifos. Populația orașului Tecuci era și ea nemulțumită de lipsa pâinii, porumbului și zahărului. Funcționarii penitenciarului din oraș depuneau o plângere procurorului - șef al județului pe motiv că nu li se predă pe cartelă mălai de la Brutăria Ianoros din str. Ștefan Cel Mare, astfel ei și familiile lor riscau foamea³⁶. Se cerea ca Oficiul Economic Județean să intervină la Subsecretariatul de Stat al Aprovizionării București pentru a trimite o nouă cantitate de porumb în nordul județului³⁷. În luna mai al aceluiași an 1946, situația nu fusese rezolvată, iar prefectul atenționa că este imposibil de alimentat nordul județului cu porumb: „din cauza comercianților și a populației nevoiașe de la munte,

²⁷ Idem, Fond Prefectura Județului Tecuci, Dosar, 41/1946, f. 18.

²⁸ Nu este vorba despre Anton Cincu, donator al spitalului din Tecuci, fost primar al orașului Tecuci între anii 1856 - 1859, 1864 - 1871 (cum preciza Ștefan Andronache în lucrarea, *Tecuciul în documente și publicații*, Ed. GraphoPress, Tecuci 2015, p. 578) ci despre fiul lui Nestor Cincu, Anton zis Tony Cincu.

²⁹ Doru Parascan, *Muzeul orașului Tecuci 1934 - 2014*, Editura GraphoPress, Tecuci, 2014, f. 5.

³⁰ Dumitru Săndel, *Liberalii gălățeni*, Editura Istros, Brăila 2012, p. 168.

³¹ Fiul lui Giovanni Culluri și al soției sale Tomassa Culluri. Giovanni Culluri a coordonat lucrările de modificare a fațadei actualului sediu al muzeului tecucean. Acest arhitect apreciat a fost adus în România de către Anghel Saligny, un prieten al juristului și diplomatului Constantin Mile ce fusese căsătorit cu Maria fiica lui Anton Cincu. Așa cum precizează prof. Parascan Doru în lucrarea *Muzeul orașului Tecuci 1934 - 2014*, Editura GraphoPress, Tecuci, 2014, ff. 6 - 7.

³² S.J.A.N. Galați, Fond Prefectura Județului Tecuci, Dosar, 41/1946, f. 18.

³³ Idem, Fond Comitetul Județean P.M.R. Tecuci, Dosar 59/1949, f. 18.

³⁴ Idem, Fond Prefectura Județului Tecuci, Dosar 68/1946, ff. 3 - 6.

³⁵ *Ibidem*, f. 9.

³⁶ Idem, Fond Poliția Orașului Tecuci, Dosar 4/1945, f. 495.

³⁷ Idem, Fond Prefectura Județului Tecuci, Dosar 68/1946, f. 94.

cari au împânzit satele pentru porumb, majoritate fiind femei, a căror exterior și stare fizică arată cu prisosință mizeria alimentară, în fața căroră legea umanitară învinge legile juridice ale țării. Remedieri: rămâne a se aprecia de către forurile superioare”³⁸.

Sarcinile fiscale și cotele impuse țăranilor ridicau mari probleme, prefectura înștiințând la 5 februarie 1946, asupra dificultăților ridicării lor; deși s-au făcut presiuni asupra populației, oamenii refuzau predarea lânii și a grâului deoarece fuseseră deja consumate. Astfel se recomanda renunțarea ridicării acestor cote de la populația nevoiașă. În general, țăranii erau nemulțumiți de „*chestiunea împroprietării care nu s-a definitivat*”³⁹. Cotele erau stabilite conform Decretului nr.3061/1946, astfel: proprietarii ce dețineau până la 20 de oi țurcane predau 0,5 kg lână de fiecare oaie, iar peste numărul de 24 de oi se preda 0,75 kg lână de fiecare oaie. Restul lânii putea fi utilizată de proprietari, doar după ce predau cotele obligatorii către stat. Cei ce nu predau cotele erau acuzați de speculă ilicită și sabotaj economic, fiind pedepsiți conform legii⁴⁰.

În anul 1947 în Tecuci, în cartierul „Nicolae Bălcescu” existau în cadrul Întovărașii Agricole Colective, 140 de familii, președintele acestora fiind Apreutesei Ion, în același cartier fiind înființată Secția de Mașini și Tractoare⁴¹. Deși autoritățile statului controlau proprietățile de pe raza județului Tecuci, situația raportată de prefectul Zaharia Doniga la 8 decembrie 1948, la conferința administrativă din Circumscripția Administrativă Galați, era una sumbră. Problemele erau diverse, existând mai multe dezbateri privind impozitul agricol și cotele impuse țăranilor după împroprietări. Astfel, în anul 1948 doar în cuantum de 30% fusese achitat impozitul agricol, iar planul stabilit de prefect fusese de 90%. În județul Tecuci, în 1948 nu au fost ridicate cotele iar vina aparținea conducerii județului care făcuse previziuni prea „*optimiste*” a mediei de producție la hectar iar lipsa „*vigilenței*” a conducerii politice a permis chiaburilor să se „*strecoare*” în comisiile de recoltare și să „*saboteze*” ridicarea cotelor⁴².

În documentele analizate, există un tabel anexă a unui raport din 1949 în care sunt enumerați 68 de moșieri expropriați. În urma unui alt raport întocmit de Comisia Țărănească, responsabili fiind de acest organism prefectul Gheorghe Gavrilescu, directorul Direcției Agricole Tecuci, Motaș Brânzei, dar și liderii coaliției politice a comunistilor, se menționa că reforma agrară a „*lichidat moșierimea*” și a întărit influența partidului în rândul „*țărănimii sărace*”. Erau menționate și câteva cifre provizorii ale efectului legislativ în mediul rural: terenuri arabile, grădini, orezării, pășuni, fânețe etc. în total 10.791,80 ha, 185 clădiri de locuit, 92 magazii de cereale, 14 mori, 50 garaje mașini, 28 crame, 10 ateliere diferite și altele⁴³. Toate aceste cifre erau prezentate ca fiind un trofeu al „*luptei de clasă*”, în realitate vom vedea pe parcursul materialului că statul nu va fi capabil să gestioneze aceste proprietăți în beneficiul țăranilor care vor avea încă mult timp de suferit de pe urma măsurile restrictive. Pe lângă

³⁸ *Ibidem*, f. 265.

³⁹ *Ibidem*, ff. 37 - 38.

⁴⁰ Idem, Fond Prefectura Județului Tecuci, Dosar 51/1949, Ordonanța nr. 12 emisă de Prefectura Județului Tecuci în data de 9 mai 1946, prefect Constantin Bulboacă, f. 9.

⁴¹ Emil Hâncu, F. Agavriiloaiei, *Monografia Cartierului „Nicolae Bălcescu” din Municipiul Tecuci*, Tecuci, 1975, p. 51.

⁴² S.J.A.N. Galați, Fond Inspectoratul General Administrativ Galați, Dosar 238/1948, ff. 20 - 26.

⁴³ Idem, Fond Comitetul Județean P.M.R. Tecuci, Dosar 59/1949, f. 46.

lichidarea „moșierilor”, autorii raportului semnalau că au rămas și alți adversari ai țăranilor, clasa socială a chiaburilor. Aceștia erau catalogați drept „profitori” ce acționau în contra statului, speculând condițiile meteo nefavorabile pentru a influența țăranimea⁴⁴.

Începutul procesului de colectivizare

Regimul comunist după adoptarea reformei agrare din anul 1945 și naționalizările din 1948, a declanșat, după cum am menționat mai sus, în anul 1949 prin plinara Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, un „asalt” asupra agriculturii românești. Țăranii erau dirijați de către partid să-și înființeze: Întovărășiri Agricole, Secții de Mașini și Tractoare în final obiectivul fiind colectivizarea agriculturii⁴⁵. Au fost înființate Gospodări Agricole de Stat, pentru a alimenta aparatul administrativ complex al Partidului Muncitoresc Român, mii de membrii ce aveau o poziție privilegiată față de țăranii care se chinuiau să găsească alimente. În fapt, statul dorea sustragerea producției agricole rurale prin mai multe metode, după cum specifică Dan Cătănuș în lucrarea *Colectivizarea agriculturii în România represiunea 1949 - 1953*:

- a) Impozitul agricol - asupra venitului unei gospodării țărănești
- b) Cotele obligatorii - impozit achitat din produsele agricole
- c) Achizițiile - țăranii ofereau produse agricole iar în baza valorii acestor produse primeau bunuri de consum⁴⁶.

Acest sistem al cotelor a fost un model importat din Uniunea Sovietică și prevedea atingerea a trei ținte majore: politice - fiind loviți chiaburii la sate astfel se împlinea lupta de clasă; economice - statul comunist obținând produse agricole și îndeplinind obiectivele economice, iar multe produse puteau fi transmise către U.R.S.S. în numele daunelor de război și către țările din cadrul Consiliul de Ajutor Economic Reciproc sub prețul pieței⁴⁷.

Prin acest sistem de cote, în realitate țăranii erau afectați, nu numai chiaburii. Ei nu reușeau să achite aceste cote stabilite deoarece erau foarte mari și nu țineau cont de nevoile individuale ale fiecărei familii care după predarea cotei nu îi rămâneau produse agricole pentru hrană și pentru însămânțări, ori nu reușeau nici măcar să predea cotele⁴⁸. Prin sustragerea acestor produse agricole de către stat, scădea drastic interesul țăranilor față de muncă și de producția agricolă ce era afectată⁴⁹. Conform legislației erau strict interzise vânzarea produselor agricole sau treierarea grâului ori a porumbului fără înștiințarea autorităților ori în perimetrul locuințelor. Se pedepseau conform decretului 183/1949, nepredarea cotelor sau sustragerea recoltei cu muncă silnică între 5 - 15 ani

⁴⁴ *Ibidem*, ff. 1 - 3.

⁴⁵ Petrică Daniel, *Lupta împotriva procesului de colectivizare în județul Galați*, Editura Lumen, 2010, p. 35.

⁴⁶ Dan Cătănuș, Octavia Roske, *Colectivizarea agriculturii în România - Represiunea 1949 - 1953*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București 2004, p. 11.

⁴⁷ *Ibidem*, p. 11.

⁴⁸ *Ibidem*, p. 12.

⁴⁹ *Ibidem*.

iar nerespectarea planului de stat se sancționa cu închisoare corecțională de la 1 la 12 ani⁵⁰.

În raportul prefectului județului Tecuci, Gheorghe Gavrilescu din ianuarie 1949 se preciza că noile legi nu au produs încă efect, dar că țărănimea era mulțumită de „*lupta de clasă*” și țărănimea chiabură și moșierii erau înfricoșați de noile legi, deși în finalul raportului țărănimea săracă era catalogată ca fiind *lipsită de mare interes față de muncă deoarece nu era avantajată de stat*⁵¹. Predarea cotelor ridica probleme autorităților din Tecuci și același prefect Gheorghe Gavrilescu, raporta către Ministrul Afacerilor Interne, că erau probleme la întocmirea comisiilor de colectare încă din anul 1948, deoarece mulți membri ai acestora nu au fost atent selectați și erau „*străini intereselor clasei muncitoare*”, mulți din acești membri erau chiar primari, notari, agenți agricoli ce ar fi reprezentat burghezia și chiaburimea. Dintre aceștia, prefectul a demis 23 de primari, 9 agenți agricoli și un notar. În comuna Tudor Vladimirescu se semnala o sabotare a colectărilor, fiind introduse bucăți de fier în batoză⁵².

Situația era una dificilă în întreg județul, foametea și seceta au provocat mari probleme autorităților, astfel în raportul Comisiei Țărănești din iulie 1949 se spunea: *Starea de spirit a țăranimii este îngrijorătoare acolo unde nu a plouat și unde seceta persistă. Reacțiunea folosește timpul secetos și lansează zvonuri reacționare care în zilele de sărbătoare caută să atragă lumea și tineretul la procesiuni pentru ploaie așa cum a fost în ultimele sărbători în plasa Ivești unde s-a ieșit cu icoanele când tineretul era angrenat la competițiile sportive, mulți tineri s-au alăturat procesiunilor religioase chiar și membrii de Partid*⁵³. Iar din cauza secetei din toamnă, în 1949 erau compromise cam 18 - 20% din însămânțările de toamnă⁵⁴.

În privința colectivizării, responsabilă era Comisia Agrară condusă la nivel național de Ana Pauker. În vara anului 1950, aceasta a părăsit România plecând în U.R.S.S. pentru a-și trata problemele medicale iar în fruntea Comisiei Agrare a fost numit Alexandru Moghioroș ce își luase angajamentul să grăbească procesul de colectivizare. Ana Pauker îndemna ca cei ce se opun colectivizării să fie pedepsiți într-un mod exemplar. A. Moghioroș va „*grăbi procesul de colectivizare*” în 1950 prin violențe, vor fi astfel înființate 585 de gospodării agricole colective, valul de violențe și abuzuri vor fi oprite chiar de Gheorghe Gheorghiu-Dej⁵⁵.

Regăsim mărturii despre cum s-a desfășurat colectivizarea în raionul Tecuci în lucrări memorialistice sau studii de specialitate publicate în ultimii ani. Sevilia Oancea publica în anul 2013 lucrarea *Nu pune Doamne lacăt gurii mele*, Ed. Tipo Moldova, Iași, unde relatează având la bază documentele C.N.S.A.S. situația tatălui său preotul Gherasim Bratoveanu, arestat deoarece se împotrivise procesului de colectivizare. Născut în anul 1908, fusese absolvent al Seminarului Teologic din Galați în anul 1929. A fost hirotonit în anul 1930 iar în 1933 a fost paroh în satul Ceamurlia de Sus, Tulcea. În anul 1935, se înscrie la Facultatea de Teologie din Cernăuți pe care a absolvit-o în

⁵⁰ *Ibidem*, p. 13.

⁵¹ S.J.A.N. Galați, Fond Inspectoratul General Administrativ, Dosar 268/1949, f. 38.

⁵² *Ibidem*, Dosar 240/1948, f. 145.

⁵³ Idem, Fond Comitetul Județean P.M.R. Tecuci, Dosar 62/1949, f. 9.

⁵⁴ *Ibidem*, f. 1.

⁵⁵ Dan Cătănuș, Octavia Roske, *op.cit.*, pp. 20 - 22.

1939. În decembrie 1945, a fost transferat în comuna Furcenii Noi lângă Tecuci. Era un anticomunist convins așa cum relatează fiica acestuia. În finalul anului 1944, fusese arestat sub acuzația că a fost legionar⁵⁶. Gherasim Bratoveanu a fost arestat în 1952 sub aceeași acuzație⁵⁷. Era un om harnic ce deținea mai multe proprietăți agricole, 11,5 ha pământ din care 5 ha teren arabil, 3 ha de fâneță, ¼ ha vie hibridă iar restul izlaz. În anul 1953, a obținut cea mai mare producție din țară la sfeclă, 60 de vagoane la hectar pe o suprafață de 3 ha⁵⁸. A fost denunțat organelor de Securitate de către Neculai Bejan, de profesie plugar, funcționar în 1950 la cooperativa din Furcenii Noi, afirmând că era un „*element dușmănos ce lansa svonuri că vin americanii*”. În același denunț, preotul Bratoveanu era acuzat că a îndemnat-o pe fiica lui Bejan să nu intre în colectiv astfel făcând propagandă împotriva colectivizării. O altă acuzație era aceea că în biserică, se făcea propagandă împotriva comunistilor, iar oamenii plângeau la auzul predicilor ce îi îndemneau să reziste în fața ateismului bolșevic. În dosarul de la C.N.S.A.S. există și alte denunțuri cu un conținut asemănător, al Ilenei Ciobotaru, președinta G.A.C. Furcenii Noi și Zafir Podaru, președintele Căminului Cultural din Furcenii Noi⁵⁹. Conform fișei matricole penale nr. 2.345/25 ianuarie 1958, a fost arestat în baza D. L. 89/1958 și H.C.M. 282/1958, reținut în data de 17.02.1958, prelungită pedeapsă conform Ordinului M.A.I. 10082/1961 și eliberat la 17 februarie 1963. A fost deținut la Periprava⁶⁰. După arestarea preotului, soția sa, rămasă singură cu copiii, a încercat să vândă pământurile către autorități, dar Sfatul Popular Tecuci a refuzat să cumpere terenul de la un „*dușman al poporului*”. După reclamațiile femeii către Comitetul Central al P.M.R. și cererea de audiență la Gheorghe Gheorghiu-Dej, terenurile au fost luate conform legii. Ulterior întreaga familie, mama și frații mai mari, au fost obligați să lucreze în cadrul G.A.P.-ul „Voința” din Tecuci⁶¹.

Revolta țărănească de la Cudalbi

Un alt caz este revolta țăranilor din comuna Cudalbi din 11 ianuarie 1958, relatată de Petrică Daniel, *Lupta împotriva procesului de colectivizare în județul Galați, Revolta populară din Comuna Cudalbi din ziua de 11 ianuarie 1958*, Ed. Lumen, 2010. În anul 1949, a fost înființată în Comuna Cudalbi G.A.C. „Tudor Vladimirescu”, iar în 1952 au fost comasate terenurile agricole și înființate întovărășiri agricole. Deși s-au luat astfel de măsuri până în anul 1957, majoritatea terenurilor au rămas în proprietatea țăranilor ce refuzau înscrierea în colectiv⁶². Autoritățile comuniste au schimbat conducerea comunei cu una favorabilă politicii lor, astfel primarul Săpătoru Ionică, ales de localnici, a fost înlocuit cu oameni favorabili regimului. De altfel, în comună nemulțumirile erau multe, față de sistemul de cote obligatorii, de prețul produselor agricole, deoarece oamenii își aminteau că această comună avea o agricultură performantă în perioada

⁵⁶ Sevilia Oancea, *Nu pune Doamne lacăt gurii mele*, Editura Tipo Moldova, Iași 2013, p. 36.

⁵⁷ *Ibidem*, p. 39.

⁵⁸ *Ibidem*, p. 41.

⁵⁹ *Ibidem*, p. 80.

⁶⁰ I.I.C.C.M.E.R., Biblioteca Represiunii.

⁶¹ Sevilia Oancea, *op.cit.*, p. 86.

⁶² Petrică Daniel, *op.cit.*, p. 60.

interbelică iar piedicile în calea dezvoltării acesteia erau puse pe seama proastelor decizii luate de autoritățile comuniste⁶³. Pentru a lămuri țăranii despre avantajele „colectivizării, conducerea Raionului Tecuci a trimis în comună alte cadre de partid din comune de lângă malul Prutului deja colectivizate care au avut un comportament brutal față de comunitatea locală. Inițial aceste noi cadre au închis moara din sat și doar cei ce erau membri în colectiv puteau să macine cerealele celorlalți fiindu-le interzis. Mulți țărani au fost bătuți iar pe alții îi forțau prin aplicarea amprenteii să „semneze” cererea de intrare în colectiv⁶⁴. Țăranii s-au organizat într-un grup mai mare și au mers către primărie unde au solicitat cererile de înscriere în G.A.P. dar au fost refuzați. Mulțimea s-a îndreptat către sediul Întovărișirii Agricole „Drum Nou” pentru a căuta și distruge cererile, unde fac presiuni asupra președintelui, Oancea Mihalache. Acesta a luat un dosar cu 600 de persoane și mai rău a stârnit mulțimea spunând că o să li se ia tot, imediat dosarul a fost distrus de țărani. Ulterior oamenii au aflat că primarul Bălan se află la sediul G.A.C. „*Drumul lui Lenin*” și că cererile de înscriere în colectiv sunt la el. Deși i-a întâmpinat pe oameni cu un limbaj agresiv, oamenii s-au abținut de la violențe iar ulterior l-au tras înspre ei pentru a discuta situațiile și nemulțumirile lor. După o scurtă altercație cu țăranii, primarul a încercat să se refugieze în biroul său iar între timp un milițian a tras focuri de avertisment, ceea ce l-a ajutat pe primar oferindu-i timpul pentru a fugi pe geamul primăriei. Ulterior, a fost prins în curtea unei case și bătut de oameni, dus către sediul primăriei pentru a oferi cererile. Casa de bani unde erau ținute cererile și alte documente a fost deschisă de primar iar sătenii au distrus toate documentele, sperând că vor scăpa de colectivizare. Revolta a continuat la sediul G.A.C., „*Tudor Vladimirescu*” iar în centrul comunei un mic grup de milițieni a reușit să disperseze mulțimea arestând doar un singur manifestant. Spre seara zilei, situația în comună era pașnică⁶⁵. Trupele de Securitate au încercuit satul și erau așezate în poziții de tragere cu misiunea clară de a nu lăsa pe nimeni să intre sau să iasă din sat. După câteva zile, pe 14 ianuarie au avut loc primele arestări iar ulterior mulți din cei ce au participat la revoltă au fost arestați și anchetați cu brutalitate de către Securitate. Printre cei arestați se numără: Fuică Vasile, Anghelie Ilie, Tașcă Vasile, Petru Istrate și alții. Cei arestați au fost eliberați abia în 1964 odată cu decretul de eliberare a deținuților politici⁶⁶.

În ziarul local „Avântul” regăsim o descriere a situației Gospodăriei Agricole Colective „*Tudor Vladimirescu*” din anul 1959 la aproximativ doi ani distanță de la evenimentele din 11 ianuarie 1958. Astfel, într-un articol intitulat „*Unde duce lipsa de preocupare*” este criticată în termeni duri conducerea G.A.C.-ului fiind indicate „*elemente necinstite*” vinovate de neobținerea unor producții de cereale satisfăcătoare, fiind enumerați: Lupu Nicolae, fost președinte, Sava Alecu, Sava Flutur, Nicolae Peonași și Nicolae N. Lupu. În rândurile articolului, sunt prezentate sumele care au fost realizate de colectiv, venituri în valoare de 600.000 de lei și un fond de bază de 100.000 lei; deși aceste sume reprezentau un bun rezultat, ele erau mici față de posibilitățile pe

⁶³ *Ibidem*, p. 63.

⁶⁴ *Ibidem*, p. 71.

⁶⁵ *Ibidem*, pp. 74 - 90.

⁶⁶ *Ibidem*, pp. 93 - 96.

care le avea G.A.C.-ul⁶⁷. După reprimarea violentă din anul 1958, era ușor de înțeles că oamenii erau demoralizați și lipsiți de atașamentul pe care autoritățile îl voiau față de cauza socialistă.

Evenimente culturale propagandistice

În anul 1958 muzeul deschidea noua secție „*Pe drumul construirii socialismului*”, ce avea rolul „*să înfățișeze realizările regimului democrat popular din orașul și raionul nostru Tecuci*”⁶⁸. Argumentul pentru o astfel de secție a muzeului era adus de directorul muzeului Constantin Florea, ce întocmea tematica acestei expoziții: „*Pentru ca un muzeu să-și îndeplinească funcțiunea educativă de masă și acțiunea mobilizatoare, este necesar ca expoziția sa de bază să cuprindă întreaga evoluție a societății omenesti, de la originile ei cele mai îndepărtate până în actualitate. În scopul educării oamenilor muncii, a ridicării productivității în muncă, muzeele trebuie să prezinte nu numai trecutul ci și prezentul, indicând totodată perspectivele de dezvoltare ale raionului respectiv. Organizare unei secții CONSTRUIREA SOCIALISMULUI în muzeul nostru este unul din obiectivele principale în acest an [...] În această secție este prezentată în mod științific și în același timp clar și atrăgător, realizările Democrației - Populare, aspectele principale ale Construcției Socialismului în orașul și raionul Tecuci. [...] Sectorul agricol va prezenta fermele noi ale agriculturii socialiste și superioritatea acestei față de vechile aspecte ale cultivării pământului. Pentru că la sate problema nr. 1 este lupta pentru transformarea socialistă a agriculturii, reprezentarea G.A.C.-ului în expoziția noastră va ocupa un loc central. Vom prezenta o gospodărie colectivă model din raionul nostru cu toate caracteristicile: munca planificată, științifică, mecanizată, proprietatea comună asupra mijloacelor de producție și asupra produselor*”⁶⁹. De asemenea, astfel de expoziții erau organizate la muzeele satești din comunele Munteni și Furceni, iar la 22 octombrie 1958 a fost deschisă o altă expoziție în comuna Buciumeni. Aceste expoziții în anul 1958 au fost vizitate, așa cum raporta directorul muzeului Ștefan Rugină⁷⁰, de 9.171 de vizitatori individuali.

Concluzii

Din datele statistice prezentate în „Monografia Raionului Tecuci”, reiese că în anul 1964 existau pe raza raionului, 40 de Gospodării Agricole Colective, ce aveau în componență 33.242 de familii și o suprafață de 81.091 ha de teren⁷¹. Între anii 1961 și

⁶⁷ „Avântul”, anul III, nr. 257, 24 decembrie 1959, pp. 3 - 4.

⁶⁸ Arhiva Muzeului de Istorie „Teodor Cincu” Tecuci, Dosar 10/1958, f. 95.

⁶⁹ *Ibidem*, ff. 134 - 135.

⁷⁰ Conform deciziei nr. 346 din 5 octombrie 1958, a Secției de Învățământ și Cultură a Sfatului Popular Raional Tecuci, Florea Constantin a fost schimbat din funcția de director al muzeului fiind repartizat ca profesor la Școala medie nr. 2 din Tecuci. Ștefan Rugină a fost numit noul director al muzeului lăsând postul de profesor de la Școala nr. 6 din Tecuci. (Arhiva Muzeului de Istorie „Teodor Cincu” Tecuci, Dosar 10/1958, f. 15).

⁷¹ *Monografia Raionului Tecuci*, 1964, p. 49.

1964, multe din gospodăriile colective au fost comasate. Astfel în 1950, au fost înființate primele G.A.C.-uri, în 1955 - 15, iar în anul 1961 - 70⁷².

Colectivizarea agriculturii în județul - raionul Tecuci s-a desfășurat cu același *avânt socialist* ca în celelalte zone ale țării și mai ales în județele - raioanele vecine. Episoade de violență și brutalitate, petrecute simultan cu episoade de colaboraționism reprezentau un epilog al resemnării țăranului în fața violenței statului comunist. Revoltele țărănești din Vrancea dar și din alte zone au influențat locuitorii acestor meleaguri, care prin tradițiile lor și atașamentul față de pământ au încercat să păstreze vie o moștenire răzășească care s-a transmis generațiilor viitoare.

După căderea regimului comunist în 1989, în toate comunele din zona Tecuciului, oamenii și-au cerut terenurile înapoi și au continuat munca agricolă așa cum au învățat, realizând o agricultură performantă, comuna Matca fiind un exemplu pentru toată țara, în aceeași situație a fost Fabrica de Conserve din Tecuci care după privatizare a devenit una din puținele fabrici din țară care a avut profit și a supraviețuit pieței capitaliste cu produse competitive recoltate din zona agricolă a Tecuciului.

Dacă procesul de colectivizare ar fi permis o menținere chiar și parțială a unei mici proprietăți agricole, astăzi situația agriculturii în zona Moldovei, dar și la nivel național ar fi fost alta.

⁷² *Ibidem*, p. 50.